

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΜΕΣΗΣ ΓΕΝΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

ΕΝΙΑΙΑ ΓΡΑΠΤΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ Α΄ ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2022-23

Β΄ ΤΑΞΗΣ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 27 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 2023

ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ: ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ (Α΄ ΣΕΙΡΑ)

ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ: Β004

ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ ΓΡΑΠΤΗΣ ΕΞΕΤΑΣΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ: 90 λεπτά

ΤΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΙΤΑΙ ΑΠΟ ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4) ΣΕΛΙΔΕΣ

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο του τετραδίου απαντήσεων να συμπληρώσετε όλα τα κενά με τα στοιχεία που ζητούνται.
2. **Να απαντήσετε ΟΛΑ τα ερωτήματα.**
3. **Να μην αντιγράψετε τα θέματα** στο τετράδιο απαντήσεων.
4. Να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας **το όνομά σας**.
5. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο με μπλε πένα ανεξίτηλης μελάνης**.
6. Απαγορεύεται η χρήση διορθωτικού υγρού ή διορθωτικής ταινίας.

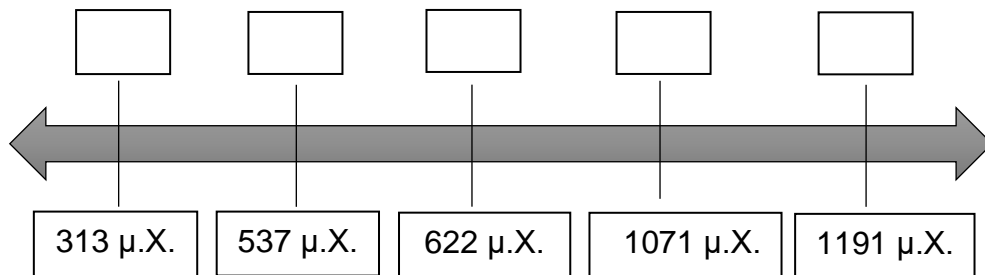
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ (20 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Κάθε ερώτηση βαθμολογείται με δέκα (10) μονάδες.

A1. Με τη βοήθεια του ιστορικού άξονα, να τοποθετήσετε τα πιο κάτω ιστορικά γεγονότα στη σωστή χρονολογική σειρά, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας, δίπλα από κάθε χρονολογία, το γράμμα που αντιστοιχεί στο κάθε γεγονός.

- α. Εγκαίνια Αγίας Σοφίας από τον Ιουστινιανό Α΄
- β. Μάχη στο Ματζικέρτ
- γ. Κατάληψη Κύπρου από τον Ριχάρδο Α΄ Λεοντόκαρδο
- δ. Διάταγμα των Μεδιολάνων
- ε. Εγίρα

(5x2 = 10 μονάδες)

A2. Να προσδιορίσετε αν το περιεχόμενο των ακόλουθων προτάσεων είναι σωστό ή λάθος, γράφοντας στα φύλλα εξέτασής σας τη λέξη «σωστό» ή «λάθος», δίπλα από το γράμμα που αντιστοιχεί στην κάθε πρόταση:

- α. Ο Λέων Γ΄ Ίσαυρος ήταν πρωτεργάτης του κινήματος της Εικονομαχίας.
- β. Οι σκλαβηνίες ήταν νησίδες σλαβικού πληθυσμού, σκορπισμένες στα εδάφη της σημερινής Ελλάδας.
- γ. Με τον όγδοο κανόνα της Εφέσου η Εκκλησία της Κύπρου υποτάχθηκε στο Πατριαρχείο της Αντιόχειας.
- δ. Στη φεουδαρχική Δύση, ένας άρχοντας αναγνωριζόταν επίσημα ως υποτελής ενός άλλου άρχοντα με την τελετή της περιβολής.
- ε. Το αλληλέγγυον ήταν μέτρο στήριξης των μεγάλων γαιοκτημόνων.

(5x2 = 10 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ (45 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

B1. Να γράψετε σύντομα κατατοπιστικά σημειώματα για τα πιο κάτω, με βάση τα ζητούμενα των παρενθέσεων:

α. **Ψηφιδωτά Πρωτοβυζαντινής Περιόδου στην Κύπρο** (ονομαστική αναφορά σε δύο (2) εκκλησίες όπου σώζονται επιτοίχια ψηφιδωτά, δύο (2) στοιχεία για την αξία τους)

(10 μονάδες)

β. Μάχη στο Μυριοκέφαλο (αντίπαλοι, αποτέλεσμα της μάχης, δύο (2) συνέπειες)
(10 μονάδες)

B2. Σε ιστορικό δοκίμιο **150-180 λέξεων**, αφού αναφερθείτε σε τέσσερα (4) ιστορικά παραδείγματα που τεκμηριώνουν τον θρησκευτικό χαρακτήρα των εκστρατειών του Ηρακλείου, να αξιολογήσετε τη σημασία των εκστρατειών του για τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία με δύο (2) αναφορές. Στην απάντησή σας να συμπεριλάβετε και τους ακόλουθους όρους:

Πέρσες	Πατριάρχης Σέργιος	Πολιορκία της Κωνσταντινούπολης
--------	--------------------	---------------------------------

(25 μονάδες)

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ (35 Μονάδες)

Να απαντήσετε και στις δύο (2) ερωτήσεις.

Γ1. Σταυροφορίες

I.

«Ο δόγης της Βενετίας Ερρίκος Δάνδολος, έπαιξε καθοριστικό ρόλο σε αυτές τις εξελίξεις. Ο Δάνδολος είχε ζήσει στην Κωνσταντινούπολη τη δεκαετία του 1180 και είχε χάσει το ένα του μάτι στη διάρκεια μιας επίθεσης κατά της παρουσίας των Βενετών. Τώρα, χρησιμοποιώντας την ίδια μέθοδο που είχε εφαρμόσει η Βενετία και στη Ζάρα, εισηγήθηκε στους πολιορκητές τον διαμοιρασμό της εκτιμώμενης πολεμικής λείας. Η *Partitio terrarum Imperii Romaniae* [Διανομή των εδαφών της Αυτοκρατορίας της Ρωμανίας] συντάχθηκε το 1204 για να νομιμοποιήσει και να εδραιώσει τα προβλεπόμενα κέρδη που θα προέρχονταν όχι μόνο από τον πλούτο της πρωτεύουσας αλλά και από την κατάκτηση εδαφών της Ρωμανίας, όπως ονόμαζαν οι Δυτικοί τη Βυζαντινή Αυτοκρατορία. [...] Η Βενετία ήταν, εξάλλου, και η δύναμη που αποκόμισε τα περισσότερα κέρδη, αφού, με την κατάκτηση της Κωνσταντινούπολης, κατοχύρωσε το δικαίωμα κατοχής όλων των εμπορικών λιμανιών που χρησιμοποιούσε. Η βενετική εμπορική αυτοκρατορία που εγκαθιδρύθηκε ως αποτέλεσμα της Δ΄ Σταυροφορίας ξεπέρασε κατά πολύ, τόσο σε αποτελεσματικότητα όσο και σε διάρκεια, τη Λατινική Αυτοκρατορία της Κωνσταντινούπολης, η οποία κράτησε λιγότερο από εξήντα χρόνια.

[...] Η λατινική κατοχή της Κωνσταντινούπολης αμαύρωσε το πνεύμα του χριστιανικού προσκυνηματικού ταξιδιού και της περιπέτειας την οποία είχε εμπνεύσει ο πάπας Ουρβανός με το κήρυγμά του στο Κλερμόν. Και παρόλο που η κατάληξη αυτή δεν σήμανε το τέλος της σταυροφορικής ιδέας, η σκοτεινή σκιά που άφησε πίσω της κατέπνιξε όλες τις μετέπειτα απόπειρες για ανασύσταση ενός κοινού χριστιανικού μετώπου εναντίον του ισλάμ».

Judith Herrin, *Τι είναι το Βυζάντιο*, Gutenberg, Αθήνα, 2020, σσ. 383,385.

II.

Άλογα που βρίσκονταν στον Ιππόδρομο της Κωνσταντινούπολης (Μουσείο Βασιλικής Αγίου Μάρκου, Βενετία)

Δισκοπότηρο του βυζαντινού αυτοκράτορα Ρωμανού Β΄ (Βασιλική Αγίου Μάρκου, Βενετία)

Αφού μελετήσετε με προσοχή τα πιο πάνω παραθέματα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Να αναφέρετε ποιος ήταν ο αρχικός θρησκευτικός χαρακτήρας των σταυροφοριών, όταν ξεκίνησαν τον 11^ο αιώνα, και να εξηγήσετε δύο (2) διαφορές της Δ΄ Σταυροφορίας από τις προηγούμενες σταυροφορίες.

(6 μονάδες)

β. Να εξηγήσετε ποιες ήταν οι επιδιώξεις των Βενετών κατά τη διάρκεια της Δ΄ Σταυροφορίας, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας με αναφορά σε δύο (2) ιστορικά στοιχεία.

(6 μονάδες)

γ. Να αναφέρετε τρεις (3) συνέπειες της Δ΄ Σταυροφορίας για το Βυζάντιο.

(6 μονάδες)

Γ2. Καθεστώς συγκυριαρχίας στην Κύπρο – Μετοικεσία Κυπρίων (7^{ος} αι. μ.Χ.)

I.

«Η συνθήκη του 688 υπήρξε για τους Κυπρίους η πρώτη ένδειξη της προθέσεως των Βυζαντινών να τους εγκαταλείψουν. Στο μεταξύ, η αραβική απειλή είχε γίνει εντονότερη για τη νήσο, με την πρόφαση ότι οι Κύπριοι κατέβαλλαν το φόρο στον Άραβα χαλίφη με νομίσματα που έφεραν το σημείο του σταυρού. Τρία χρόνια αργότερα, όμως, το 691, ο αυτοκράτορας Ιουστινιανός Β΄ ο Ρινόμητος, αλλάζοντας τη στάση του απέναντι στους

Κυπρίους, αντέδρασε δυναμικά: αιχμαλώτισε τους Άραβες του νησιού και συγχρόνως διέταξε τη μαζική μετεγκατάσταση του κυπριακού πληθυσμού στην Ιουστινιανούπολη (Νέα Ιουστινιανή), μια νέα πόλη που ίδρυσε ο ίδιος στην περιοχή της Κυζίκου, στον Ελλήσποντο. [...]

[...] Το συμπέρασμα είναι ότι οι Κύπριοι δεν μεταφέρθηκαν μόνο στην Ιουστινιανούπολη, αλλά διασκορπίστηκαν σε διάφορες περιοχές, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι δεν επρόκειτο για οργανωμένη και αποφασισμένη από τον αυτοκράτορα μετακίνηση. Πιθανώς, η μετακίνηση αυτή να έγινε αναγκαστικά, λόγω της καταλήψεως της νήσου από τους Άραβες και από τον φόβο των διωγμών. Άλλωστε, ανάλογη πληθυσμιακή μετακίνηση είχε προηγηθεί ή ακολουθήσει με πρωτοβουλία και των Αράβων».

Ιστορία της Κύπρου: τόμος Α΄ Προϊστορία, Αρχαιότητα, Βυζαντινή Περίοδος (7000 π.Χ. – 1191), εκδ. Οδύσσεια, Λευκωσία 2010, σ. 148

Αφού μελετήσετε με προσοχή το πιο πάνω παράθεμα και με βάση τις ιστορικές σας γνώσεις, να απαντήσετε στα πιο κάτω ερωτήματα:

α. Η συνθήκη του 688 προέβλεπε συγκυριαρχία των Βυζαντινών και των Αράβων στην Κύπρο. Να αναφέρετε δύο (2) όρους που περιλάμβανε η συμφωνία Βυζαντινών και Αράβων για επιβολή καθεστώτος συγκυριαρχίας στο νησί.

(6 μονάδες)

β. Να εξηγήσετε δύο (2) πιθανά αίτια της μετοικεσίας των Κυπρίων από τον Ιουστινιανό Β΄ και να διατυπώσετε τη δική σας άποψη σχετικά με την ενέργειά του αυτή, τεκμηριώνοντας την απάντησή σας.

(8 μονάδες)

γ. Να αναφέρετε τον τίτλο που έχει μέχρι σήμερα ο Αρχιεπίσκοπος Κύπρου και να εξηγήσετε πώς συνδέεται με το ιστορικό γεγονός της μετοικεσίας των Κυπρίων στα χρόνια του Ιουστινιανού Β΄.

(3 μονάδες)

ΤΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ
ΣΑΣ ΕΥΧΟΜΑΣΤΕ ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ